

Co? Jak? Dlaczego?

Przewodnik po nauczaniu podstawowym

Informacje dla rodziców

Spis treści

Informacje ogólne	3
Wprowadzenie	3
Czym jest program nauczania dla szkoły podstawowej?	3
Czego moje dziecko uczy się w szkole?	4
W jaki sposób uczy się moje dziecko?	5
Jak ocenianie pomaga dziecku w nauce?	7
Jak mogę pomóc dziecku w pracy domowej?	7
Dlaczego ważne jest, by pomagać dziecku w nauce w domu?	9
Wiek przedszkolny — dzieci młodsze i starsze	10
Klasy pierwsze i drugie	17
Klasy trzecie i czwarte	23
Klasy piąte i szóste	30

Informacje ogólne

Wprowadzenie

Jako rodzic jesteś najważniejszą osobą w życiu twojego dziecka. Zanim dziecko pójdzie do szkoły, rodzic uczy je wielu rzeczy. Takie wczesne nauczanie jest bardzo ważne, gdyż kładzie podwaliny pod całą przyszłą edukację dziecka.

Po rozpoczęciu nauki w szkole dziecko nie przestaje uczyć się od rodzica. Spotkania z wychowawcą klasy dziecka pomogą dowiedzieć się, czego dziecko uczy się w szkole i jak kontynuować tę naukę w domu.

Aby ułatwić rodzicom wspieranie dzieci w nauce w szkole oraz w domu, Krajowa Rada ds. Programu Nauczania i Oceny (NCCA) przygotowała materiał DVD o programie, celach i metodyce nauczania w szkole podstawowej. Materiał wyjaśnia, czego dzieci uczą się w szkole, w jaki sposób się uczą oraz dlaczego w taki sposób. Niniejsza broszura jest dodatkową pomocą dla rodziców w pełnieniu ich ważnej roli.

Więcej informacji o programie nauczania dla szkoły podstawowej można znaleźć:

- na stronie internetowej **www.ncca.ie**
- w egzemplarzu programu nauczania dostępnym w lokalnej bibliotece
- program można również zakupić na płycie CD lub w wydaniu broszurowym pod adresem **Government Publications Office, Molesworth Street, Dublin 1.**

Czym jest program nauczania dla szkoły podstawowej?

Program nauczania dla szkoły podstawowej określa zakres materiału każdego nauczanego przedmiotu, opis podejść i metodologii nauczania dziecka oraz jego postępów w nauczaniu na czterech poziomach edukacji podstawowej:

- Poziom 1: wiek przedszkolny — dzieci młodsze i starsze
- Poziom 2: klasa pierwsza i druga
- Poziom 3: klasa trzecia i czwarta
- Poziom 4: klasa piąta i szósta.

Szkoły przygotowują plany określające sposób realizacji programu nauczania w danej placówce szkolnej.

Cele programu nauczania podstawowego są następujące:

- pełny rozwój potencjału każdego dziecka
- krzewienie u dzieci zamiłowania do nauki
- pomoc w rozwijaniu umiejętności przydatnych w całym życiu.

Czego moje dziecko uczy się w szkole?

Program nauczania dla szkoły podstawowej — od młodszej grupy przedszkolnej do szóstej klasy — zawiera 11 przedmiotów pogrupowanych w siedmiu dziedzinach przedstawionych w tabeli poniżej. Za program wychowania religijnego odpowiedzialne są władze kościelne. Opracowano różne programy do realizacji w różnych typach szkół.

Obok poznawania nowych pojęć i zdobywania nowych informacji z różnych przedmiotów ujętych w programie, dziecko rozwija ważne umiejętności, takie jak:

- komunikacja
- ocena
- projektowanie i realizacja
- rozwiązywanie problemów
- praca z podejściem naukowym.

Języki	irlandzki angielski
Matematyka	
Wychowanie społeczne, przyrodnicze i nauki ścisłe	Historia Geografia Nauki ścisłe
Wychowanie przez sztukę	Plastyka Muzyka Zajęcia teatralne
Wychowanie fizyczne	
Wychowanie społeczne, osobowe i zdrowotne	
Wychowanie religijne	

W jaki sposób uczy się moje dziecko?

W ramach programu nauczania dla szkoły podstawowej dziecko uczy się na różne sposoby, m.in. poprzez obserwację, słuchanie, ruch, odczuwanie i dotyk. Podczas zajęć dzieci pracują indywidualnie, w parach, w grupach. Dzieci uczą się poprzez:

Wypowiedzi i dyskusje

Oznacza to, że podczas każdej lekcji dziecko jest zachęcane do **słuchania, zadawania pytań, opowiadania, przygotowywania podsumowań, wyrażania i wyjaśniania uczuć, argumentacji, przekonywania i przedstawiania pomysłów**. Nauczyciele często stosują metodę pracy w kręgu (przeznaczając czas na rozmowy i dyskusje, kiedy dzieci siedzą razem w kręgu).

Zabawę

Podczas **zabawy** dziecko rozwija ważne umiejętności, takie jak działanie na zmianę, gra fair, badanie i rozwiązywanie problemów. Przykładowo poprzez przebranie i zabawę w sklep dziecko rozwija kreatywność, umiejętności społeczne i matematyczne. Bawiąc się układankami dziecko uczy się kończyć rozpoczęte zadania, rozwija umiejętność dostrzegania układu i szczegółów oraz koordynację wzrokowo-ruchową.

Pracę indywidualną, w parach oraz w grupach

Częstokroć dzieci pracują nad powierzonymi zadaniami indywidualnie, ale także w parach oraz w grupach. Jest to nauczanie we współpracy i pokazuje dzieciom, że mogą nauczyć się czegoś od innych, a także pomagać innym w nauce. Dziecko uczy się m.in. podziału zadań, by każdy członek grupy mógł wziąć udział w zajęciach. Dzieci sporo się uczą słuchając pomysłów i przemyśleń innych dzieci. Z pewnością odpowiedzą im własnymi opiniami! Pracując w ten sposób dzieci mają szansę zabłysnąć i odnieść sukces w nauce.

Otoczenie jako zasoby edukacyjne

W toku nauczania podstawowego nauczyciele wykorzystują w pracy pomieszczenia klasowe, obiekty szkolne i lokalne otoczenie. Bazowanie na własnych doświadczeniach dzieci oraz zasobach otoczenia sprawia, że nauka jest rzeczywista, praktyczna i zabawna. Otoczenie można wykorzystać na wiele sposobów:

- w bloku nauk ścisłych, historii i geografii dziecko obserwuje oraz bada życie roślin i zwierząt w lokalnej przyrodzie, uczy się dbać o środowisko, poznaje walory krajobrazu geograficznego oraz odwiedza historyczne miejsca i zdobywa o nich wiedzę
- w ramach zajęć wychowania przez sztukę można zapraszać do szkoły lokalnych artystów plastyków, muzyków bądź aktorów. Dziecko może z kolei odwiedzać wystawy sztuki, chodzić na występy muzyczne i przedstawienia teatralne.

Rozwiązywanie problemów

Dziecko uczy się rozwiązywać problemy samo lub współpracując z innymi dziećmi. Problemy, którymi zajmują się dzieci są powiązane z rzeczywistością, przykładowo dziecko może otrzymać zadanie zaprojektowania i wykonania przedmiotów służących do różnych zastosowań podczas lekcji, m.in. instrumentów muzycznych lub karmników dla ptaków.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK)

Znajomość technologii informacyjno-komunikacyjnych, m.in. posługiwanie się komputerem, aparatem cyfrowym, pocztą elektroniczną, Internetem i telefonem komórkowym stanowi ważny aspekt życia w dzisiejszym świecie. Technologie TIK są używane jako pomoce naukowe w celu rozszerzenia zakresu nauczania we wszystkich dziedzinach programu.

Dzieci uczą się na różne sposoby, a rolą nauczyciela jest stwarzanie codziennie różnych okazji do zdobycia wiedzy z różnych przedmiotów. Nauczyciel różnicuje również tempo nauczania w zależności od potrzeb dziecka.

Jak ocenianie pomaga dziecku w nauce?

Nauczyciel przeprowadza ocenę w celu pomocy dziecku w nauce. Przygotowanie oceny wymaga zebrania informacji o postępach dziecka w nauce, które ułatwią nauczycielowi podjęcie decyzji dotyczących dalszych kroków w procesie nauczania i uczeniu się. **Nauczyciel może pozyskiwać informacje na różne sposoby**, w tym:

- rozmawiając z dzieckiem i słuchając go
- obserwując i monitorując rozwój osobowy i społeczny dziecka oraz jego podejście do zadań
- wyznaczając drobne zadania i przeprowadzając sprawdziany.

Począwszy od pierwszej klasy nauczyciel może także:

- przeprowadzać cotygodniowe sprawdziany
- zadawać prace
- wyznaczać zadania
- przeprowadzać standaryzowane testy.

Standaryzowane testy z języka angielskiego i matematyki są pomocne w ustaleniu postępów dziecka w porównaniu z jego rówieśnikami. Nauczyciele mogą również posłużyć się testem diagnostycznym, aby móc na wczesnym etapie rozpoznać, co dziecku sprawia trudności oraz podjąć kroki w celu zapewnienia wsparcia, jakie jest dziecku potrzebne. Nauczyciele **pomagają też dzieciom dokonywać oceny własnej pracy już od wczesnych lat**. Również rodzic **dysonuje cennymi informacjami** dotyczącymi postępów dziecka w szkole podstawowej. Takie informacje stanowią istotną pomoc dla wychowawcy w ocenie postępów dziecka i planowaniu jego edukacji.

Jak mogę pomóc dziecku w pracy domowej?

Praca domowa pomaga dziecku:

- ugruntować zdobytą wiedzę i umiejętności
- nauczyć się samodzielnej pracy
- zorganizować czas i gospodarować nim.

Praca domowa pomaga rodzicowi:

- być na bieżąco z edukacją szkolną dziecka
- monitorować postępy dziecka
- dostrzec problemy, z jakimi może borykać się dziecko
- uczyć się od dziecka.

Praca domowa nie zawsze musi być pisemna. Przykładowo dziecko może otrzymać polecenie obejrzenia programu telewizyjnego o konkretnej tematyce lub przeprowadzenia wywiadu z dziadkami w ramach zadania z historii.

Najważniejszym rodzajem wsparcia, jakiego rodzic może udzielić dziecku w nauce w domu **jest okazywanie zainteresowania tym, co robi dziecko.**

Należy zadawać pytania zachęcające dziecko do bardziej rozbudowanych odpowiedzi niż „tak” lub „nie”, np. „*co możesz opowiedzieć mi o swoim obrazku?*” lub „*naucz mnie tego, czego się dziś nauczyłeś/aś na języku irlandzkim*”. **Pochwały wysiłków dziecka** są również bardzo ważne.

Omów z dzieckiem zadanie domowe i ustalcie, kiedy, jak i gdzie należy je odrobić. Warto pomyśleć o zapewnieniu spokojnego miejsca do nauki oraz zastanowić się nad tym, czy dziecko lepiej pracuje samo, czy wspólnie z rodzeństwem/kolegami. Ustal czas, kiedy dziecko będzie potrafiło się najbardziej skupić na pracy domowej. **Pomagaj dziecku planować czas, który poświęci na pracę domową** oraz zachęcaj do przygotowywania książek, ubrań i przyborów potrzebnych następnego dnia w szkole. Jeśli dziecko potrzebuje pomocy przy zadaniu domowym, **poszukaj najlepszego sposobu, by dziecko zdołało samodzielnie rozwiązać problem** zamiast odrabiać za nie zadanie. **Wychowawca klasy powinien udzielić odpowiedzi na pytania dotyczące pomocy dziecku w pracach domowych.**

Dlaczego ważne jest, by pomagać dziecku w nauce w domu?

Nauka w domu jest ważna z wielu względów:

- nauka w domu pomaga dziecku połączyć to, czego nauczyło się w szkole z sytuacjami z prawdziwego życia, np. używanie umiejętności wyuczonych na lekcjach wychowania fizycznego podczas podwórkowych gier zespołowych
- badania naukowe przeprowadzone w Irlandii i za granicą dowodzą, że dzieci, którym rodzice czytają w domu, szybciej uczą się czytać same.

Dziecko chętnie opowie, czego nauczyło się w szkole, a zachęty i wsparcie udzielane przez rodziców pomagają dziecku budować pewność co do jego postępów i rozwoju we wszystkich dziedzinach.

Wychowawca klasy dziecka jest zawsze gotowy udzielić odpowiedzi na pytania, a wsparcie i zaangażowanie rodziców jest zawsze mile widziane.

Wiek przedszkolny — dzieci młodsze i starsze

Poniżej przedstawiono sumaryczny opis nauczania młodszych i starszych dzieci w wieku przedszkolnym, z podziałem na 6 obszarów tematycznych oraz sugestiami dotyczącymi pomocy w nauce w domu.

JĘZYKI

Na zajęciach językowych dziecko uczy się komunikować po angielsku i irlandzku. Uczy się słuchać, mówić, czytać i pisać w obu językach. Takie umiejętności językowe dostarczają podstaw do nauki innych języków oraz są nieodzowne dla nauki w innych obszarach programu nauczania.

W programie nauczania języków kładzie się nacisk na **rozwijanie umiejętności słuchania i mówienia w celu przygotowania do nauki czytania i pisania**. Na zajęciach ze słuchania i mówienia dzieci poznają nowe słowa, uczą się myślenia oraz wyrażania mową swoich myśli i uczuć. Uczą się również słuchania siebie nawzajem.

Dzieci lepiej poznają litery i słowa, kiedy widzą je w otoczeniu, między innymi na ścianach klasy i w klasowej bibliotece. Dzieci słuchają czytanek z wielkoformatowych książek (dużych książek z pokaznymi ilustracjami, napisanych dużą czcionką) i tworzą własne wersje opowiadań wraz z nauczycielem i innymi dziećmi. Wtedy mogą porozmawiać o opowiadaniu, zadawać pytania i odpowiadać na pytania innych. W trakcie takiej wczesnej formy zajęć do dzieci docierają ważne komunikaty o czytaniu i pisaniu — uczą się, że słowa zapisane są od lewej strony do prawej, wyrazy mają znaczenie, a obrazki pomagają opowiedzieć historię. Poprzez zabawy w rymowanki słowne oraz używanie umiejętności słuchowych do wychwytywania różnych dźwięków w słowach dzieci uczą się, że różne litery różnie się wymawia. **Stawianie znaczków**, bazgranie, rysowanie i malowanie farbami, kredkami, ołówkiem, długopisem lub kredą **również ułatwia rozpoczęcie nauki czytania i pisania**.

Dziecko zacznie czytać książki o stopniowanej trudności dobierane przez nauczyciela, nauczy się prawidłowo kreślić litery, a w miarę gotowości będzie zachęcane do pisania krótkich fragmentów.

Kiedy dziecko jest przygotowane, czytanie i pisanie od samego początku idzie mu lepiej. Jeśli natomiast dziecko rozpocznie naukę czytania i pisania zanim będzie na to gotowe, może nie odnosić podobnych sukcesów.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- śpiewajcie wspólnie piosenki, mówcie wierszyki i rymowane wyliczanki w obu językach; zachęcaj dziecko, by nauczyło Cię piosenek i rymowanek poznanych w szkole. Dzieci uwielbiają rymowanki z ilustracją ruchową, pomagaj zatem dziecku wymyślać ruchy do słów lub zachęcaj dziecko do pokazywania ruchów, których się nauczyło
- zabierz dziecko do biblioteki, wspólnie zajmujcie się książkami, np. poproś dziecko, by na podstawie ilustracji na okładce spróbowało opisać, o czym jest książka
- słuchaj dziecka, rozmawiaj z nim, zachęcaj, by więcej opowiadało o rzeczach, które je interesują, np. zapytaj jakie są jego ulubione zabawki i dlaczego.

MATEMATYKA

Program matematyki służy nauczaniu dziecka rozumienia i rozwiązywania problemów. Dziecko zajmuje się wczesnymi działaniami matematycznymi, takimi jak segregowanie, dopasowywanie, porównywanie i porządkowanie różnych przedmiotów. Przykładowo dziecko może układać zabawki w szeregu na podłodze lub rozdzielać je na grupy w zależności od typu, koloru czy rozmiaru. Takie działania stanowią solidne podstawy do nauki:

- liczb (w tym liczenia, porównywania, porządkowania)
- algebry (w tym kopiowania i dokładania do zbiorów kolorów, kształtów, rozmiarów i liczb używając paciorków lub klocków, rysując i kolorując, np. 2 niebieskie, 1 czerwony)
- wymiarów (w tym operowania długością, wagą, pojemnością, czasem i pieniędzmi)
- geometrii (w tym działania z figurami płaskimi i przestrzennymi)
- danych (w tym segregowanie przedmiotów i rozumienie porządku, sporządzanie tabelki i grafów).

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zwracaj się do dziecka o pomoc w czynnościach domowych polegających na segregowaniu i dopasowywaniu, np. w układaniu zabawek do właściwych pudełek, sortowaniu prania — m.in. odkładaniu na osobne stosy ręczników, białych ubrań, pasujących do siebie skarpetek lub wkładaniu zakupów na właściwe półki. Rozmawiaj z dzieckiem podczas tych czynności i pytaj, jak poznaje, kiedy rzeczy do siebie pasują lub powinny być odłożone na to konkretne miejsce
- ucz dziecka rymowanych wyliczanek i piosenek oraz wymyślajcie ruchy do poszczególnych słów. Dziecko może również uczyć się starych wyliczanek od dziadków lub innych członków rodziny. Dzieci uwielbiają wyliczanki i rymowanki, np. *Jeden ,dwa, jeden, dwa pewna pani miała psa...*, *Ene due rabe złapał Chińczyk żabę...* lub *Pan Sobieski miał trzy pieski, czerwony, zielony, niebieski...*

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, PRZYRODNICZE I NAUKI ŚCISŁE

W wychowaniu społecznym, przyrodniczym i naukowym (historia, geografia, nauki ścisłe) kładzie się nacisk na **połączenie edukacji z najbliższym otoczeniem dziecka**. W nauczaniu historii ciekawość dziecka dotyczącą przeszłości rozbudza się poprzez **badanie historii własnej rodziny**, na przykład słuchając opowieści z czasów młodości dziadków. W nauczaniu geografii i nauk ścisłych otoczenie lokalne i szersze dostarcza dzieciom wielu okazji do **badania, które pomagają im zrozumieć i polubić świat** wokół nich. W tym bloku edukacyjnym **dziecko używa zdolności poznawczych**, m.in. *obserwacji, dociekania, badania i eksperymentowania, szacowania i mierzenia, klasyfikowania i notowania oraz komunikacji* i w ten sposób **od najmłodszych lat wciela się w rolę naukowca, historyka i geografa**.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- rozmawiaj z dzieckiem o ważnych wydarzeniach w jego życiu, np. o dniu jego narodzin, o przywiezieniu ze szpitala, o pierwszych krokach, zębach itp.
- pomagaj dziecku dostrzec, jak zmiany pór roku wpływają na pogodę, życie roślin i zwierząt, np. porozmawiajcie o ubraniach, jakie zakładamy zimą, a jakie latem, o pąkach pojawiających się na drzewach wiosną oraz o liściach latem
- porozmawiajcie o tym, co dzieje się podczas podgrzewania i schładzania rzeczy, ustalcie, co się topi i/lub twardnieje (np. lody, masło, czekolada, woda i lód).

WYCHOWANIE PRZEZ SZTUKĘ

Trzy przedmioty w tym bloku, plastyka, muzyka i zajęcia teatralne, dają dziecku możliwość **rozwoju zdolności artystycznych i kreatywnych**. Dziecko uczestniczy w różnych rodzajach zajęć, np. rysowaniu, malowaniu, konstruowaniu, teatryku, śpiewie, klaskaniu i poznaje dźwięki wydawane przez różne instrumenty muzyczne. W tego typu zajęciach **nacisk kładzie się nie tyle na efekt (produkt) uzyskiwany przez dziecko, ile na to, czego dziecko uczy się uczestnicząc w kreatywnych zajęciach (proces)**. Program nauczania zachęca dziecko do słuchania i odbioru muzyki, prac plastycznych i ekspresji teatralnej innych dzieci w klasie oraz reakcji na nie, jak również odbioru i reakcji na prace starszych dzieci i dorosłych.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- śpiewajcie ulubione piosenki wyklaskując rytm, zachęcaj dziecko do uczenia Cię nowych piosenek, których nauczyło się w szkole
- stwórzcie garderobę (ubrania i nakrycia głowy) do zabaw w przebieranie
- przygotujcie zbiór pustych opakowań, pudełek, papieru, kredek, farb, plasteliny, pisaków, ołówków, kleju, gałganków itp., aby dziecko mogło wyrażać się plastycznie.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Dzieci uwielbiają wszystkie formy aktywności fizycznej. Wychowanie fizyczne w ramach zajęć przedszkolnych pomaga dziecku poznawać swoje ruchy i rozwijać kontrolę nad nimi, dowiedzieć się jak współpracować z innymi oraz rozwijać ważne umiejętności społeczne takie jak dzielenie się, poleganie na innych i praca zespołowa. Poprzez zabawę dziecko poznaje wskazówki przydatne w nauce czytania i pisania oraz w odnalezieniu się w szkole! Dziecko uczestniczy w różnych zajęciach ruchowych, m.in. w:

- ćwiczeniach lekkoatletycznych (w tym bieganie, skakanie, rzucanie)
- ćwiczeniach tanecznych (w tym poznawanie, wymyślanie i wykonywanie kroków tanecznych)

- gimnastyce (w tym ćwiczenia na równowagę, ruchy w różnych kierunkach i ćwiczenia z użyciem przyrządów gimnastycznych, takich jak koła i materace)
- grach (w tym zabawy z piłką, jej trzymanie, prowadzenie i kopanie, proste gry dziecięce)
- zajęciach na zewnątrz, grach przygodowych (spacery, chodzenie według wskazówek i proste podchody).¹

Zajęcia te pomagają dziecku **zrozumieć i docenić walory aktywności fizycznej.**

Wychowanie fizyczne to zaczątek aktywnego trybu życia.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zachęcaj dziecko do zabaw z użyciem zabawek wspomagających jego rozwój fizyczny, np. klocków lub plasteliny
- zachęcaj dziecko do aktywności, np. do chodzenia, biegania, skakania lub gier. Namów dziecko do udziału w lokalnych zajęciach sportowych, które dadzą mu poczucie przynależności do wspólnoty.

¹ Na zajęciach basenowych dzieci uczą się bezpiecznego zachowania w wodzie, poruszania się i zabaw w wodzie z użyciem rąk i nóg. Uwzględniając uwarunkowania poszczególnych szkół w programie nauczania zaleca się, aby w toku edukacji podstawowej dzieci miały sposobność rozwoju umiejętności poruszania się w wodzie.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, OSOBOWE I ZDROWOTNE (SPHE)

Blok wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego (SPHE) jest ukierunkowany na **rozwój osobowy dziecka, jego zdrowie i dobre samopoczucie**. Zajęcia te pomagają dzieciom **nauczyć się, jak dbać o siebie, jak szanować innych i odnosić się do nich oraz jak radzić sobie z różnymi uczuciami**. Pomagają **dzieciom wyrobić poczucie odpowiedzialności za własne czyny**. Blok SPHE obejmuje **relacje międzyludzkie i wychowanie seksualne** — istotny element rozwoju dziecka. **Każda szkoła posiada scenariusz zajęć z relacji międzyludzkich i wychowania seksualnego** określający, jakie elementy znajdują się w zajęciach i kiedy będą wdrażane.

Program wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego (SPHE) pomaga dziecku:

- dbać o siebie
- nauczyć się podstawowych czynności higieny, m.in. mycia rąk przed jedzeniem
- rozwijać niezależność, np. poprzez samodzielne ubieranie się
- radzić sobie z nowością życia w szkole, np. poprzez podejmowanie ról i wspólne działanie.

Wychowanie społeczne, osobowe i zdrowotne pomaga dziecku poznać i docenić różnice między ludźmi, ucząc jak odnosić się do innych i szanować ich. Dziecko wyrabia również poczucie swojego miejsca w szkole i we wspólnocie lokalnej, uczy się dbać o środowisko lokalne i szerzej pojęte oraz poznaje różne media informacyjne.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- rozmawiaj z dzieckiem o uczuciach, pomagaj mu je rozpoznawać i nazywać, wytłumacz, że to normalne żywić różne uczucia względem różnych rzeczy
- zachęcaj dziecko do dbałości o siebie i swoje rzeczy w domu oraz w szkole, np. do mycia rąk przed jedzeniem, wieszania kurtki, odkładania na miejsce pojemnika na drugie śniadanie, sprzątanía zabawek
- wyrabiaj u dziecka zdrowe nawyki, np. przygotuj mu zdrowe drugie śniadanie i inne posiłki. Śniadanie to szczególnie ważny posiłek, gdyż wraz ze śniadaniem dziecko zdrowo rozpoczyna dzień.

Zapytaj nauczyciela, jak jeszcze możesz pomóc dziecku uczyć się w domu w wieku przedszkolnym. Zapytaj innych rodziców, co sprawdza się u nich.

Klasy pierwsze i drugie

Poniżej przedstawiono sumaryczny opis nauczania w klasach pierwszych i drugich, z podziałem na 6 obszarów tematycznych oraz sugestiami dotyczącymi pomocy w nauce w domu.

JĘZYKI

Na zajęciach językowych dziecko uczy się komunikować po angielsku i irlandzku. Uczy się słuchać, mówić, czytać i pisać w obu językach. Takie umiejętności językowe dostarczają podstaw do nauki innych języków oraz są nieodzowne dla nauki w innych obszarach programu nauczania.

Dziecko kontynuuje **rozwijanie umiejętności słuchania i mówienia** poprzez rozmowy i dyskusje, które wzbogacają słownictwo dziecka i rozwijają umiejętność słuchania. Dziecko uczy się między innymi *słuchać rozmówcy, inicjować rozmowy, zabierać głos na przemian, używać poprawnie języka w różnych sytuacjach społecznych, opisywać, zadawać pytania i odpowiadać na nie oraz wyrażać emocje w rzeczywistych i odgrywanych sytuacjach.*

Dziecko radzi sobie coraz lepiej z czytaniem i pisanem w pierwszym języku nauczonym w szkole. **Uczy się wykorzystywać różne strategie pomocne przy czytaniu.** Jedną z takich strategii jest rozwijanie świadomości fonologicznej. W ten sposób dziecko uczy się dzielić wyrazy na zgłoski i sylabizować nowe wyrazy w celu ich przeczytania. Dziecko **ma teraz wiele powodów do pisania**, np. sporządza listy zakupów, robi wpisy do pamiętnika, pisze listy, e-maile do przyjaciół lub opowiadania.

W drugich klasach szkół, w których większość rzeczy jest nauczana po angielsku, większość dzieci rozpoczyna naukę czytania po irlandzku, przechodząc od książek obrazkowych do zawierających pojedyncze wyrazy i całe zdania. Przydatne w doskonaleniu czytania i pisania po irlandzku okazują się umiejętności i strategie opanowane podczas nauki języka angielskiego.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- słuchaj dziecka, rozmawiaj z nim, zachęcaj, by więcej opowiadało o rzeczach, które je interesują, np. zapytaj o jego ulubione rozrywki/hobby

- czytaj wraz z dzieckiem i zadawaj pytania sprawdzające zrozumienie treści. Kiedy jesteście poza domem, czytaj mu znaki drogowe i tablice informacyjne. W ten sposób zwrócisz uwagę dziecka na otaczające go napisy
- pytaj dziecko o nowe słowa/zdania, których nauczyło się w na zajęciach z języka irlandzkiego
- oglądajcie kreskówki i programy dziecięce na kanale TG4, aby dziecko osłuchało się z naturalnym brzmieniem języka irlandzkiego.

MATEMATYKA

Program matematyki służy nauczaniu dziecka badania, rozumienia i rozwiązywania problemów. W pierwszej i drugiej klasie dziecko kontynuuje **zajęcia z rzeczywistymi przedmiotami** takimi jak klocki, kostki, kredki, linijki, kolorowe figury, piasek i woda oraz buduje swoją wiedzę i rozumienie nowych aspektów:

- liczb (w tym liczenie, porównywanie, porządkowanie, uczenie się wartości pozycji, dodawanie i odejmowanie, posługiwanie się ułamkami)
- algebry (poznawanie i używanie zbiorów liczbowych, przykładowo liczb parzystych i nieparzystych lub dodawanie dziesięciu do danej liczby)
- wymiarów (w tym operowania długością, wagą, pojemnością, czasem i pieniędzmi)
- geometrii (w tym działania z figurami płaskimi i przestrzennymi oraz kątami)
- danych (w tym zrozumienie, interpretacja, sporządzanie tabelki i grafów).

Wykonując działania ze zbiorami, wymiarami, figurami, przestrzenią oraz danymi dziecko bazuje na tym, czego nauczyło się w klasach przedszkolnych. Obecnie **dziecko operuje większymi liczbami** i uczy się o wartości pozycji, np. dowiaduje się, że liczba 14 składa się z jednej dziesiątki i czterech jednostek.

Dziecko musi to pojąć m.in. po to, by łatwiej przychodziło mu dodawanie dużych liczb. Dziecko nauczy się również działania odejmowania na większych liczbach. Obecna metoda nauczania może różnić się od metody, według której uczyli się rodzice. W razie wątpliwości warto zapytać nauczyciela!

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- pomagaj dziecku rozbijać liczby na dziesiątki i jednostki. W tym celu przygotuj przedmioty takie jak kredki czy ołówki i pozwiązuj je elastyczną gumką po dziesięć sztuk. Pomóż dziecku zobaczyć, że przedmioty, które pozostały, to jednostki
- zachęcaj dziecko do szacowania, np. prosząc podczas spaceru, by zgadło ile kroków trzeba zrobić, by dotrzeć do określonego punktu. Zatrzymaj się w połowie drogi i zapytaj, czy dziecko chce zmienić swoją odpowiedź. Możesz również zapytać dziecko np. czy torba mąki jest cięższa niż torba ziemniaków, a następnie zważcie oba przedmioty, by sprawdzić domysły dziecka.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, PRZYRODNICZE I NAUKI ŚCISŁE

W wychowaniu społecznym, przyrodniczym i naukowym (historia, geografia, nauki ścisłe) dziecko nadal **uczy się z najbliższego otoczenia**. Dzieci mogą badać historię budynków w swojej okolicy, np. budynku szkoły, prosząc o pomoc lokalnych mieszkańców lub obserwować zmiany pór roku na okolicznych drzewach i roślinach. **Używanie zdolności poznawczych rozbudza w dziecku naukowca, historyka lub geografę**. Do tych zdolności należą *obserwacja, dociekanie, przewidywanie, badanie i eksperymentowanie, szacowanie i mierzenie, klasyfikowanie z notowaniem i komunikacja*.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- pomagaj dziecku obserwować i badać w domu, np. zasiejcie nasiona lub zasadźcie cebulki roślin, sprawdzajcie ile czasu zajmują poszczególne czynności lub zbadajcie, które przedmioty mają właściwości magnetyczne, a które nie
- zachęcaj dziecko, by tłumaczyło ci tematy przerabiane w szkole na zajęciach z nauk ścisłych, historii i geografii. Dzieci zapamiętują, czego się nauczyły tłumacząc to innym osobom.

WYCHOWANIE PRZEZ SZTUKĘ

W ramach bloku wychowania przez sztukę (muzyka, plastyka, zajęcia teatralne) dziecko ma wiele okazji do **okazywania kreatywności oraz rozwijania swojej wyobraźni przez plastykę, muzykę czy grę aktorską. Nacisk kładzie się nie tyle na efekt (produkt) uzyskiwany przez dziecko, ile na to, czego dziecko uczy się uczestnicząc w kreatywnych zajęciach (proces).** W pierwszej i drugiej klasie dziecko dalej odkrywa plastykę i muzykę oraz eksperymentuje na tych polach, jak również ma wiele okazji do **odgrywania ról w wyobrażonych sytuacjach i inscenizacjach.** Program nauczania zachęca dziecko do **śluchania i odbioru** muzyki, prac plastycznych i ekspresji teatralnej innych dzieci w klasie oraz reakcji na nie, jak również do odbioru i reakcji na prace starszych dzieci i dorosłych.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- słuchajcie różnych gatunków muzyki podczas jazdy samochodem lub prac domowych. Pytaj dziecko czy podoba mu się dana piosenka/utwór i pozwól dziecku zdecydować, czego chce posłuchać
- zachęcaj dziecko do wyrażania się artystycznie za pomocą różnych przyborów, m.in. kredek, farb, plasteliny, pisaków, ołówków, kleju, gałganków itp.
- oglądajcie dziecięce przedstawienia w telewizji, zabieraj dziecko do kina, teatru, na koncerty i wystawy, a potem rozmawiajcie o tym, co dziecko zobaczyło i jak to przyjęło.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Wychowanie fizyczne stwarza dziecku dalsze możliwości **uczenia się ważnych umiejętności społecznych poprzez aktywność fizyczną.** Dziecko rozszerza umiejętność posługiwania się ciałem na różne sposoby i może brać udział w dziecięcych wersjach gier dla dorosłych takich jak koszykówka, futbol gaelicki lub w grach kooperatywnych. Uczestnicząc w różnych formach aktywności fizycznej dzieci uczą się **poprawiać kondycję oraz wybierać te rodzaje zajęć, które polubią** poza szkołą. Dziecko uczestniczy w różnych zajęciach ruchowych, m.in. w:

- ćwiczeniach lekkoatletycznych (w tym bieganie, skakanie, rzucanie)
- ćwiczeniach tanecznych (w tym poznawanie, wymyślanie i wykonywanie kroków tanecznych)
- gimnastyce (w tym ćwiczenia na równowagę, ruchy w różnych kierunkach i sekwencje ruchowe indywidualne, w parach i grupowe oraz ćwiczenia z użyciem przyrządów gimnastycznych, takich jak ławki i materace)
- grach (w tym zabawy z piłką, jej trzymanie, prowadzenie i kopanie, dziecięce wersje gier dla dorosłych)
- zajęciach na zewnątrz, grach przygodowych (spacery, chodzenie według wskazówek i z użyciem mapy, proste podchody i tory przeszkód).²

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zachęcaj dziecko do aktywności w domu, m.in. chodzenia, biegania, skakania lub gier oraz do udziału w lokalnych zajęciach sportowych, które dadzą mu poczucie przynależności do wspólnoty
- zachęcaj dziecko do wymyślania gier oraz grania w nie z innymi dziećmi, porozmawiajcie o potrzebie ustalenia reguł oraz wyboru taktyki zespołów.

² Na zajęciach basenowych dzieci uczą się bezpiecznego zachowania w wodzie, poruszania się i zabaw w wodzie z użyciem rąk i nóg. Uwzględniając uwarunkowania poszczególnych szkół w programie nauczania zaleca się, aby w toku edukacji podstawowej dzieci miały sposobność rozwoju umiejętności poruszania się w wodzie.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, OSOBOWE I ZDROWOTNE (SPHE)

Blok wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego jest ukierunkowany na **rozwój osobowy dziecka, jego zdrowie i dobre samopoczucie**. Zajęcia te pomagają **dzieciom wyrobić poczucie odpowiedzialności za własne czyny**. Uczą ich także **szacunku wobec innych, wzajemnych relacji oraz radzenia sobie z uczuciami**. **Blok SPHE obejmuje relacje międzyludzkie i wychowanie seksualne** — istotny element rozwoju dziecka. **Każda szkoła posiada scenariusz zajęć z relacji**

międzyludzkich i wychowania seksualnego określający, jakie elementy znajdują się w zajęciach i kiedy będą wdrażane.

Program nauczania dla tego bloku pomaga dzieciom dbać o siebie. Przykładowo dzieci uczą się o znaczeniu pożywienia dla wzrostu, zdrowia i energii oraz omawiają i ćwiczą odpowiednie strategie zachowania bezpieczeństwa. Dzieci są zachęcane do rozwijania niezależności. Wyrabiają sobie również poczucie własnego miejsca w szkole i we wspólnocie lokalnej, uczą się dbać o środowisko lokalne i szerzej pojęte oraz poznają różne media informacyjne, wobec których zaczynają być krytyczne.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- rozmawiaj z dzieckiem o różnych sprawach, które go dotyczą, m.in. o stosunkach z rodziną i przyjaciółmi, o tym co się dzieje w szkole oraz o zachowaniu bezpieczeństwa. Rozmawiając z dzieckiem pomagaj mu znajdować sposoby na rozwiązywanie problemów, np. na pogodzenie się ze skłóconym kolegą lub radzenie sobie w niebezpiecznych sytuacjach. Dzięki takim rozmowom dziecko nauczy się, że może z tobą pomówić o wszystkim
- daj dziecku okazję do bycia niezależnym i podejmowania decyzji, np. kiedy odrobić zadanie domowe, na co przeznaczyć kieszonkowe, w co się bawić i co robić podczas wizyt kolegów. Porozmawiaj z dzieckiem i zachęcaj do rozważenia tych spraw, aby mogło dokonać przemyślanych wyborów
- wyrabiaj u dziecka zdrowe nawyki, np. przygotuj mu zdrowe drugie śniadanie i inne posiłki. Śniadanie to szczególnie ważny posiłek, gdyż wraz ze śniadaniem dziecko zdrowo rozpoczyna dzień

Zapytaj nauczyciela, jak jeszcze możesz pomóc pierwszo- i drugoklasiście uczyć się w domu. Zapytaj innych rodziców, co sprawdza się u nich.

Klasy trzecie i czwarte

Poniżej przedstawiono sumaryczny opis nauczania w trzecich i czwartych klasach, z podziałem na 6 obszarów tematycznych oraz sugestiami dotyczącymi pomocy w nauce w domu.

JĘZYKI

W języku angielskim dziecko nadal doskonali *umiejętności słuchania i mówienia* poprzez rozmowy i dyskusje. Uczy się: *słuchać, inicjować rozmowy, stawiać pytania, opowiadać, syntetyzować myśli, wyrażać i wyjaśniać uczucia, dawać wskazówki, argumentować, przekonywać i prezentować pomysły*. Na tym etapie dziecko powinno dobrze sobie radzić z pisaniem i czytaniem. Dziecko **czyta rozmaite materiały**, m.in. opowiadania, powieści, wiersze, sztuki teatralne, artykuły z gazet i czasopism, materiały informacyjne, a także używa Internetu, by rozszerzyć zasób czytanych materiałów. Również **pisze z bardzo wielu powodów i operuje wieloma stylami**, np. pisze listy, wpisy do pamiętnika, wierszyki, opowiadania, artykuły prasowe oraz recenzje książek i filmów. Dziecko coraz lepiej potrafi sprawdzać własne brudnopisy wypracowań, a przy pomocy nauczyciela i kolegów **znajduje sposoby, by doskonalić swoje teksty i jaśniej formułować przekaz**. Korzystanie z komputera znacznie ułatwia proces pisania.

W języku irlandzkim dziecko nadal **rozwija umiejętności prowadzenia rozmowy i komunikacji**, buduje zasób słownictwa przerabiając takie tematy jak **mé féin, sa bhaile, an scoil, bia, an aimsir, an teilifís, siopadóireacht, caitheamh aimsire, éadaí agus ócáidí speisialta (ja, dom, szkoła, jedzenie, pogoda, telewizja, zakupy, rozrywka, ubrania, specjalne okazje)**. Dziecko coraz lepiej radzi sobie z czytaniem i pisaniem krótkich tekstów po irlandzku.

W szkołach, gdzie większość zajęć odbywa się po irlandzku, dziecko czyta i reaguje na szerszy zakres materiałów. Również pisze z bardzo wielu powodów i operuje wieloma stylami.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zachęcaj dziecko do czytania różnych materiałów w obu językach, do korzystania z lokalnej biblioteki, a także pytaj o to, co czyta. Mimo że dziecko jest już starsze, to

nadal chętnie poczyta książkę wspólnie z rodzicem. Przykładowo możecie regularnie czytywać fragmenty książek na głos z podziałem na role

- pokaż mu wartość pisania, znajdując rozmaite okazje do pisania w domu, takie jak sporządzanie list i notatek, pisanie listów i e-maili do rodziny i przyjaciół, prowadzenie pamiętnika, pisemne planowanie rodzinnych wydarzeń, pisanie recenzji książek i filmów, omawianie ich itp.
- pomagaj dziecku korzystać z komputera w domu lub lokalnej bibliotece w celu prowadzenia korespondencji elektronicznej, innych osobistych form pisania oraz sprawdzania, edycji i doskonalenia tego, co napisało. Pomagaj dziecku korzystać z Internetu w celu wyszukiwania informacji oraz rozmaitych interesujących materiałów.

MATEMATYKA

Program matematyki służy nauczaniu dziecka rozumienia i rozwiązywania problemów. Dzieci nadal posługują się **rzeczywistymi przedmiotami** takimi jak liczydła, kostki, domino ułamkowe, przybory pomiarowe, gry numeryczne, karty i programy matematyczne, aby rozwijać znajomość i zrozumienie nowych aspektów:

- liczb (w tym nauka wartości pozycji, dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia, posługiwania się ułamiłkami zwykłymi i dziesiętnymi)
- algebry (w tym działania na zbiorach i sekwencjach liczbowych np., 1,3,9,27...)
- wymiarów (w tym operowanie długością, powierzchnią, wagą, pojemnością, czasem i pieniędzmi)
- geometrii (w tym działania z figurami płaskimi i przestrzennymi, liniami prostymi oraz kątami)
- danych (w tym zrozumienie, interpretacja, sporządzanie tabelki i grafów oraz elementy rachunku prawdopodobieństwa)

Cały czas kładzie się nacisk na **powiązanie edukacji dziecka z praktycznymi zadaniami z życia**, w których przydaje się matematyka, przykładowo posługując się przyborami pomiarowymi dziecko może rozwiązywać rzeczywiste problemy, np zmierzyć pokój i ustalić, ile tapety będzie potrzebne do oklejenia ścian lub opracować metodę przeliczania przepisu kulinarnego dla czterech osób w celu przygotowania posiłku dla sześciu osób.

Począwszy do czwartej klasy **dzieci uczą się posługiwać kalkulatorem** na potrzeby wykonywania wielu obliczeń, których wcześniej nauczyły się na papierze. Kalkulator nie jest **substytutem umiejętności dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb**, pomaga raczej dzieciom sprawdzić ich wyliczenia i wyniki oraz służy lepszemu zrozumieniu działań liczbowych. **Dzięki użyciu kalkulatora dzieciom łatwiej skupić się na problemie do rozwiązania i znalezieniu najlepszej metody.**

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- pokazuj dziecku rachunki sklepowe z zamazaną całkowitą należnością i poproś o oszacowanie ogólnej sumy przy zaokrągleniu cen do całych euro. Zachęć do użycia kalkulatora w celu sprawdzenia wyniku. Dziecko może za pomocą kalkulatora na bieżąco sumować kwotę wydatku, kiedy wkładasz zakupy do wózka w sklepie. W ten sposób dziecko odkryje bardzo praktyczne zastosowanie kalkulatora
- zachęcaj dziecko do zbierania, analizowania i prezentacji danych w naturalny sposób, np. pokazując mu jak zapisywać czas spędzany przed telewizorem i na aktywności fizycznej w danym tygodniu. Pomóż mu sporządzić tabelę, w której będzie zapisywać czas codziennie spędzany na danej czynności. Pod koniec tygodnia porozmawiaj z dzieckiem o tym, co pokazują zgromadzone informacje
- zadawaj pytania zachęcające dziecko do użycia strategii matematycznych wyuczonych w szkole, np. podczas podróży samochodem możesz dać dziecku zadanie: *jak daleko zajedziemy w trzy godziny podróżując ze stałą prędkością 55 mil na godzinę? Lub: jeśli benzyna kosztuje 1,09 EUR za litr, to ile będzie kosztować zatankowanie 30 litrów?*

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, PRZYRODNICZE I NAUKI ŚCISŁE

W wychowaniu społecznym, przyrodniczym i naukowym (historia, geografia, nauki ścisłe) dzieci nadal wykorzystują dom, klasę i lokalne otoczenie jako zasób do zdobywania wiedzy. **Ich edukacja rozszerza się na poznawanie coraz większych środowisk**, w Irlandii i poza nią. Dzieci wykorzystują te same zdolności poznawcze: *obserwacja, dociekanie, przewidywanie, badanie i eksperymentowanie, szacowanie*

i mierzenie, klasyfikowanie z notowaniem i komunikacja, odgrywając role **naukowców, historyków i geografów**. Zdjęcia, prawdziwe przedmioty i źródła informacji, takie jak encyklopedie, atlasy, programy komputerowe, wyszukiwarki internetowe pomagają dzieciom odkrywać świat poza lokalnym otoczeniem. **Nowe podstawy dalszego kształcenia oraz powiązania z dotychczas przyswojoną wiedzą** — np. na geografii dzieci uczą się o uwarunkowaniach fizycznych innego regionu w Irlandii, lecz odniosą to do dotychczasowych wiadomości poprzez porównanie do lokalnego regionu oraz dostrzeżenie przeciwieństw. Podobnie na historii, np. omawiając temat *domostw* dzieci dowiedzą się jak zmieniło się życie ludzi na przestrzeni wieków w ich obszarze **oraz** w innych miejscach.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- wspólnie oglądajcie wiadomości lub filmy dokumentalne w telewizji. Na mapie lub globusie możesz znaleźć kraje wymienione w programie lub wybrać szczególnie ciekawe doniesienie i korzystając z książek lub Internetu znaleźć więcej informacji o przedstawionej sytuacji, ludziach i miejscach, których dotyczyło.
- angażuj dziecko w projektowanie i wykonywanie domowych przedmiotów, takich jak półka czy stolik.
- odwiedzajcie historyczne miejsca i muzea w okolicy, porozmawiaj z dzieckiem o historii miejsc lub obiektów, do których traficie.

WYCHOWANIE PRZEZ SZTUKĘ

W ramach bloku wychowania przez sztukę (muzyka, plastyka, zajęcia teatralne) dziecko ma wiele okazji do **okazywania kreatywności oraz rozwijania swojej wyobraźni przez plastykę, muzykę czy grę aktorską**. Liczy się **czynna postawa i czerpanie przyjemności z udziału** w zajęciach artystycznych. Jak we wcześniejszych klasach, **nacisk kładzie się nie tyle na efekt (produkt) uzyskiwany przez dziecko, ile na to, czego dziecko uczy się uczestnicząc w kreatywnych zajęciach (proces)**. Dziecko doskonali umiejętności pozyskane w trakcie poznawania sztuki plastycznej, muzyki i gry teatralnej oraz eksperymentowania w tych dziedzinach. Stosuje więcej materiałów plastycznych i ma do czynienia z szerszą gamą środków muzycznych i teatralnych. Program nauczania zachęca dziecko do **sluchania**

i odbioru muzyki, prac plastycznych i ekspresji teatralnej innych dzieci w klasie oraz reakcji na nie, jak również do odbioru i reakcji na prace starszych dzieci i dorosłych.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zainteresuj dziecko słuchaniem lub wykonywaniem muzyki. Słuchajcie płyt, śpiewajcie piosenki, grajcie na instrumentach
- zachęcaj dziecko do wyrażania siebie artystycznie, zadbaj o materiały i odpowiednie miejsce. Uczyń je odpowiedzialnym za zrobienie porządku po zakończeniu zabawy
- oglądajcie dziecięce przedstawienia w telewizji, zabieraj dziecko do kina, teatru, na koncerty i wystawy, a potem rozmawiajcie o tym, co dziecko zobaczyło i jak to przyjęło.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

W klasie trzeciej i czwartej dziecko uczestniczy w **rozmaitych zajęciach z kultury fizycznej, zarówno na zewnątrz, jak i w sali**, m.in.:

- ćwiczeniach lekkoatletycznych (w tym bieganie, skakanie, rzucanie)
- ćwiczeniach tanecznych (w tym poznawanie, wymyślanie i wykonywanie kroków tanecznych)
- gimnastyce (w tym ćwiczenia na równowagę, ruchy w różnych kierunkach i sekwencje ruchowe indywidualne, w parach i grupowe oraz ćwiczenia z użyciem przyrządów gimnastycznych, takich jak ławki i materace)
- grach (w tym zabawy z piłką, jej trzymanie, prowadzenie i kopanie, dziecięce wersje gier dla dorosłych)
- zajęciach na zewnątrz, grach przygodowych (spacery, chodzenie według wskazówek i z użyciem mapy, podchody i tory przeszkód).³

Zajęcia te pomagają dziecku zrozumieć i docenić walory aktywności fizycznej. Podczas zajęć z wychowania fizycznego kładzie się **nacisk na zabawę i przyjemność**. Dziecko uczy się **współpracy z innymi w celu poprawy osiągnięć całej grupy**. Równoległe zachęca się dziecko do **poprawy i doskonalenia własnej sprawności** w wielu ćwiczeniach fizycznych wykonywanych we własnym tempie. Przekonasz się, że mając

do czynienia z **różnymi formami aktywności fizycznej**, twoje dziecko polubi pewne sporty lub gry bardziej niż inne. Być może będzie je uprawiać poza szkołą, a później w dorosłym życiu.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- znajdź w planie dnia czas na aktywność fizyczną w domu, zachęcaj dziecko do udziału w zajęciach organizowanych przez lokalne kluby i organizacje, m.in. kluby pływackie i lekkoatletyczne, futbolu gaelickiego, piłkarskie, hurlingowe, koszykarskie, tańca irlandzkiego lub innych dyscyplin tanecznych. Pomoże to dziecku wykształcić poczucie przynależności do wspólnoty
- uczestniczcie w formach rekreacji na zewnątrz, takich jak pływanie lub wizyty w parkach przygody.

³ Na zajęciach basenowych dzieci uczą się bezpiecznego zachowania w wodzie, poruszania się i zabaw w wodzie z użyciem rąk i nóg. Uwzględniając uwarunkowania poszczególnych szkół w programie nauczania zaleca się, aby w toku edukacji podstawowej dzieci miały sposobność rozwoju umiejętności poruszania się w wodzie.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, OSOBOWE I ZDROWOTNE (SPHE)

Blok wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego jest ukierunkowany na **rozwój osobowy dziecka, jego zdrowie i dobre samopoczucie**. Zajęcia te pomagają dzieciom **nauczyć się, jak dbać o siebie, jak szanować innych i odnosić się do nich oraz jak radzić sobie z różnymi uczuciami**. Pomagają **dzieciom wyrobić poczucie odpowiedzialności za własne czyny**. Blok SPHE obejmuje **relacje międzyludzkie i wychowanie seksualne** — istotny element rozwoju dziecka. W ramach zajęć dzieci uczą się o zmianach, jakie zachodzą w ich ciałach na różnych etapach rozwoju, w tym podczas dojrzewania płciowego. **Każda szkoła posiada scenariusz zajęć z relacji międzyludzkich i wychowania seksualnego** określający, jakie elementy znajdują się w zajęciach i kiedy będą wdrażane.

Dziecko uczy się więcej o sobie, o cechach, które sprawiają, że jest wyjątkową osobą — zaletach, wadach, preferencjach i awersjach. Poznaje i omawia czynniki, które wpływają na osobiste decyzje i wybory oraz dyskutuje o powodach i sposobach

podejmowania decyzji i ustalania granic przez dorosłych. Dzieci rozwijają silniejsze poczucie własnego uczestnictwa w życiu szkoły i wspólnoty lokalnej, uczą się o życiu ludzi w innych miejscach oraz jak dbać o środowisko lokalne i szerszej pojęte. Uczą się też krytycznie myśleć o roli i wpływie mediów na ich życie.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- wyrabiaj u dziecka zdrowe nawyki, np. przygotuj mu zdrowe drugie śniadanie i inne posiłki. Śniadanie to szczególnie ważny posiłek, gdyż wraz ze śniadaniem dziecko zdrowo rozpoczyna dzień
- rozmawiaj z dzieckiem o tym, co było w gazecie, telewizji i radiu lub o wspólnie obejrzanym filmie. Pytaj dziecko o jego uczucia, opinie i obawy
- rozmawiaj z dzieckiem na różne tematy, które go dotyczą, np. o stosunkach z rodziną i przyjaciółmi, o tym, co się dzieje w szkole, o zachowaniu bezpieczeństwa i zagrożeniach związanych z używaniem takich substancji jak narkotyki czy alkohol. Dyskusja pomoże dziecku znaleźć odpowiednie sposoby radzenia sobie z problemami, takimi jak zastraszanie w szkole czy presja grupy. Dzięki takim rozmowom dziecko nauczy się, że może z tobą pomówić o wszystkim.

Zapytaj nauczyciela, jak jeszcze możesz pomóc trzecio- i czwartoklasiście uczyć się w domu. Zapytaj innych rodziców, co sprawdza się u nich.

Klasy piąte i szóste

Poniżej przedstawiono sumaryczny opis nauczania w piątych i szóstych klasach, z podziałem na 6 obszarów tematycznych oraz sugestiami dotyczącymi pomocy w nauce w domu.

JĘZYKI

Na zajęciach językowych dziecko uczy się komunikować po angielsku i irlandzku. Uczy się słuchać, mówić, czytać i pisać w obu językach. Takie umiejętności językowe dostarczają podstaw do nauki innych języków oraz są nieodzowne dla nauki w innych obszarach programu nauczania.

W języku angielskim dziecko nadal doskonali **umiejętności słuchania i mówienia** poprzez rozmowy i dyskusje. Uczy się: *słuchać, inicjować rozmowy, stawiać pytania, opowiadać, syntetyzować myśli, wyrażać i tłumaczyć uczucia, dawać wskazówki, argumentować, przekonywać i prezentować pomysły*. Twoje dziecko pewnie radzi sobie z pisaniem i czytaniem, **uczy się myśleć o tezach i krytycznie odnosić się do komunikatów zawartych** zarówno we własnych wypracowaniach, jak i rozmaitych materiałach czytanych dla przyjemności i w celach informacyjnych. Podczas **zajęć klasowych z czytania** dziecko uczestniczy w grupowym lub klasowym czytaniu książki i dzieli się z innymi swoimi reakcjami oraz domysłami co do dalszego toku akcji. Zajęcia z czytania pomagają dziecku pozostać przy lekturze książek. Dziecko **pisze coraz dłuższe wypracowania** oraz uczy się pracować nad jednym tekstem przez pewien czas, nanosząc poprawki i przereformując treść.

W języku irlandzkim dziecko **rozwija swoje umiejętności konwersacji i komunikacji** oraz wzbogaca zasób słownictwa na podstawie wiadomości uzyskanych na dotychczasowych zajęciach.

Uczniowie przerabiają te same tematy, co w ubiegłych latach: **mé féin, sa bhaile, an scoil, bia, an aimsir, an teilifís, siopadóireacht, caitheamh aimsire, éadaí agus ócáidí speisialta (ja, dom, szkoła, jedzenie, pogoda, telewizja, zakupy, rozrywka, ubrania, specjalne okazje)**. Dziecko **korzysta z codziennych źródeł** takich jak artykuły prasowe, programy radiowe i telewizyjne (np. wiadomości na kanale TG4). Materiały rzeczywiste służą rozwojowi umiejętności słuchania i mówienia w języku irlandzkim,

ugruntowują ideę czytania dla zasięgnięcia informacji oraz stanowią dobry wzorzec, jak również dostarczają powodu do czytania. W szkołach, gdzie większość zajęć odbywa się po irlandzku, dziecko czyta i reaguje na szerszy zakres materiałów czytelniczych oraz pisze po irlandzku z bardzo wielu powodów, operując wieloma stylami.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- słuchaj dziecka i rozmawiaj z nim, np. o tym, co dzieje się w szkole, o kolegach lub na jego ulubiony temat
- wspólnie oglądajcie programy, np. *an nuacht* (wiadomości), quizy, kreskówki i serwisy sportowe na kanale TG4. Mimo że dziecko za pierwszym razem może nie rozumieć sporej części przekazu, to prawdopodobnie będzie w stanie wychwycić istotę programów posiłkując się obrazem, dźwiękiem oraz już ugruntowaną wiedzą
- zachęcaj dziecko do wypożyczania książek lub nagrań z lokalnej biblioteki.

MATEMATYKA

Program matematyki służy nauczaniu dziecka rozumienia i rozwiązywania problemów. Dzieci nadal posługują się **rzeczywistymi przedmiotami** takimi jak liczydła, kostki, domino ułamkowe, przybory pomiarowe, gry numeryczne, karty i programy matematyczne, aby rozwijać znajomość i zrozumienie nowych aspektów:

- liczb (w tym nauka wartości pozycji, dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia, posługiwania się ułamekami zwykłymi i dziesiętnymi)
- algebry (w tym operowanie liczbami dodatnimi i ujemnymi za pomocą osi liczbowej, rozwiązywanie równań i zadań z treścią)
- wymiarów (w tym operowanie długością, powierzchnią, wagą, pojemnością, czasem i pieniędzmi)
- geometrii (w tym działania z figurami płaskimi i przestrzennymi, liniami prostymi oraz kątami)
- danych (w tym zrozumienie, interpretacja, sporządzanie tabelki i grafów oraz elementy rachunku prawdopodobieństwa).

Zadania i problemy praktyczne, które rozwiązuje dziecko w piątej i szóstej klasie są podobne do zadań stosowanych w młodszych klasach. Zwiększa się jednakże ich **stopień trudności i złożoności**.

- stwarzaj dziecku sposobności do operowania pieniędzmi i posługiwania się ustalonym budżetem, np. możesz uczynić dziecko odpowiedzialnym za zaplanowanie wyprawy na zakupy i zmieszczenie się w określonym budżecie na zakup pozycji z listy. Może korzystać z Internetu w celu sprawdzenia i porównania cen np. płyt CD lub DVD
- stwarzaj dziecku sposobności do rozwiązywania problemów z życia codziennego, np. poproś o pomoc w składaniu mebli lub odmierzeniu pomieszczenia przeznaczonego do tapetowania lub położenia wykładziny.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, PRZYRODNICZE I NAUKI ŚCISŁE

W wychowaniu społecznym, przyrodniczym i naukowym (historia, geografia, nauki ścisłe) dzieci nadal wykorzystują dom, klasę i lokalne otoczenie jako zasób do zdobywania wiedzy.

Zakres nauczanych wiadomości wciąż się zwiększa, poznają nowe miejsca w Irlandii i za granicą oraz dowiadują się o życiu ludzi w przeszłości. Dzieci **wykorzystują** te same zdolności poznawcze: *obserwacja, dociekanie, przewidywanie, badanie i eksperymentowanie, szacowanie i mierzenie, klasyfikowanie z notowaniem i komunikacja, odgrywając role naukowców, historyków i geografów.* Zdjęcia, prawdziwe przedmioty i źródła informacji takie jak encyklopedie, atlasy, programy komputerowe, wyszukiwarki internetowe pomagają dzieciom odkrywać świat poza lokalnym otoczeniem. **Nowe podstawy dalszego kształcenia oraz powiązania z dotychczas przyswojoną wiedzą** — np. na geografii dzieci nauczą się o uwarunkowaniach fizycznych innego regionu w Irlandii, lecz odniosą to do dotychczasowych wiadomości poprzez porównanie do lokalnego regionu oraz dostrzeżenie przeciwieństw.

Podobnie na historii, np. przerabiając temat domostw **dzieci dowiedzą się jak zmieniło się życie ludzi na przestrzeni wieków w ich obszarze oraz w innych miejscach.**

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- wspólnie oglądajcie filmy dokumentalne i programy historyczne, geograficzne i popularnonaukowe. Po zakończeniu programu znajdź na mapie lub globusie kraje,

o których była mowa w programie. Sięgnij do książek lub Internetu, aby znaleźć więcej informacji o przedstawionej sytuacji, ludziach i miejscach oraz minionych wydarzeniach, które ukształtowały bieżący stan rzeczy

- odwiedzajcie ciekawe miejsca pod względem naukowym, historycznym lub geograficznym, np. plaże, gospodarstwo rolne podczas dni otwartych, lasy lub rzeki, ruiny i muzea w okolicy. Porozmawiaj z dzieckiem o tym, co tam zobaczyliście, usłyszeliście i robiliście.

WYCHOWANIE PRZEZ SZTUKĘ

W ramach bloku wychowania przez sztukę (**muzyka, plastyka, zajęcia teatralne**) dziecko ma wiele okazji do okazywania kreatywności oraz rozwijania swojej wyobraźni przez plastykę, muzykę czy grę aktorską. Liczy się czynna postawa i czerpanie przyjemności z udziału w zajęciach artystycznych. W tego typu zajęciach **nacisk kładzie się nie tyle na efekt (produkt) uzyskiwany przez dziecko, ile na to, czego dziecko uczy się uczestnicząc w kreatywnych zajęciach (proces)**. Dziecko doskonali umiejętności pozyskane w trakcie poznawania sztuki plastycznej, muzyki i gry teatralnej oraz eksperymentowania w tych dziedzinach. Stosuje więcej materiałów plastycznych i ma do czynienia z szerszą gamą środków muzycznych i teatralnych. Program nauczania zachęca dziecko do **śluchania i odbioru** muzyki, prac plastycznych i ekspresji teatralnej innych dzieci w klasie oraz reakcji na nie, jak również do odbioru i reakcji na prace starszych dzieci i dorosłych.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zainteresuj dziecko słuchaniem lub wykonywaniem muzyki. Słuchajcie płyt, śpiewajcie piosenki, grajcie na instrumentach
- zachęcaj dziecko do wyrażania siebie artystycznie, zadbaj o środki wyrazu i odpowiednie miejsce. Uczyń je odpowiedzialnym za zrobienie porządku po zakończeniu zabawy
- oglądajcie dziecięce przedstawienia w telewizji, zabieraj dziecko do kina, teatru, na koncerty i wystawy, a potem rozmawiajcie o tym, co dziecko zobaczyło i jak to przyjęło.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

W klasie piątej i szóstej dziecko uczestniczy w rozmaitych zajęciach z kultury fizycznej, zarówno na zewnątrz, jak i w sali, m.in. w:

- ćwiczeniach lekkoatletycznych (w tym bieganie, skakanie, rzucanie)
- ćwiczeniach tanecznych (w tym poznawanie, wymyślanie i wykonywanie kroków tanecznych)
- gimnastyce (w tym ćwiczenia na równowagę, ruchy w różnych kierunkach i sekwencje ruchowe indywidualne, w parach i grupowe oraz ćwiczenia z użyciem przyrządów gimnastycznych, takich jak ławki i materace)
- grach (w tym zabawy z piłką, jej trzymanie, prowadzenie i kopanie, dziecięce wersje gier dla dorosłych)
- zajęciach na zewnątrz, grach przygodowych (spacery, jazda na rowerze, biwakowanie, bardziej skomplikowane podchody i tory przeszkód).⁴

Zajęcia te pomagają dziecku zrozumieć i docenić walory aktywności fizycznej. Podczas zajęć z wychowania fizycznego kładzie się nacisk na zabawę i przyjemność. Dziecko uczy się współpracy z innymi w celu poprawy osiągnięć całej grupy.

Równolegle zachęca się dziecko do poprawy i doskonalenia własnej sprawności w wielu ćwiczeniach fizycznych wykonywanych we własnym tempie. Przekonasz się, że mając do czynienia z różnymi formami aktywności fizycznej, twoje dziecko polubi pewne sporty lub gry bardziej niż inne. Być może będzie je uprawiać poza szkołą, a później w dorosłym życiu.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- zadbaj o jak największą liczbę okazji do aktywności fizycznej z rodziną i przyjaciółmi
- zabieraj dziecko na lokalne wydarzenia sportowe. Wzbudzaj jego zainteresowanie udziałem w poszczególnych formach aktywności fizycznej lub grach. Może to być kibicowanie lokalnej drużynie futbolu gaelickiego lub gra w lokalnym klubie. Pomoże to dziecku wykształcić poczucie przynależności do wspólnoty.

⁴ Na zajęciach basenowych dzieci uczą się bezpiecznego zachowania w wodzie, poruszania się i zabaw w wodzie z użyciem rąk i nóg. Uwzględniając uwarunkowania poszczególnych szkół w programie nauczania zaleca się, aby w toku edukacji podstawowej dzieci miały sposobność rozwoju umiejętności poruszania się w wodzie.

WYCHOWANIE SPOŁECZNE, OSOBOWE I ZDROWOTNE

Blok wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego jest ukierunkowany na **rozwój osobowy dziecka, jego zdrowie i dobre samopoczucie**. Zajęcia te pomagają dzieciom **nauczyć się, jak dbać o siebie, jak szanować innych i odnosić się do nich oraz jak radzić sobie z ich uczuciami**. Pomagają również dzieciom wyrobić poczucie odpowiedzialności za własne czyny. Blok SPHE obejmuje **relacje międzyludzkie i wychowanie seksualne** — istotny element rozwoju dziecka. Na zajęciach SPHE dziecko dowie się, jak ważne jest traktowanie własnego ciała i innych osób z godnością i szacunkiem oraz nauczy się o zmianach jakie zachodzą w ciele na różnych etapach rozwoju, w tym podczas dojrzewania płciowego. **Każda szkoła posiada scenariusz zajęć z relacji międzyludzkich i wychowania seksualnego** określający, jakie elementy znajdują się w zajęciach i kiedy będą wdrażane.

Program wychowania społecznego, osobowego i zdrowotnego pomaga dziecku:

- nauczyć się, jak dbać o siebie
- docenić znaczenie prawidłowego żywienia, higieny i zdrowia
- dowiedzieć się, co jest zdrowe
- poznać przyczyny zmartwień osobistych i ustalać strategie radzenia sobie z nimi
- zdawać sobie coraz mocniej sprawę ze znaczenia podejmowania przemyślanych decyzji.

Dzieci rozwijają poczucie uczestniczenia w życiu szkoły i wspólnoty lokalnej, zaczynają poznawać pojęcie demokracji i uczą się rozpoznawać, akceptować i szanować różne grupy kulturowe, religijne, etniczne i inne, egzystujące w społeczności lokalnej oraz w społeczeństwie w ogóle. Uczą się dbać o środowisko lokalne i szerzej pojęte oraz

dostrzegać znaczenie własnego udziału w zachowaniu zasobów Ziemi dla przyszłych pokoleń. Uczą się też krytycznie myśleć o roli i wpływie mediów na ich życie.

Jak możesz pomóc dziecku uczyć się w domu:

- wyrabiaj u dziecka zdrowe nawyki, np. zachęcaj dziecko do pomocy w przygotowywaniu zdrowego drugiego śniadania i innych posiłków. Śniadanie to szczególnie ważny posiłek, gdyż wraz ze śniadaniem dziecko zdrowo rozpoczyna dzień
- angażuj dziecko w planowanie i wykonywanie zajęć rodzinnych, takich jak zakupy, wyjścia do kina, urządzenie pokoju. Dzięki temu naprawdę poczuje się przydatnym członkiem rodziny i będzie mogło wykorzystać w prawdziwym życiu umiejętności nabyte w szkole, takie jak przeszukiwanie zasobów internetowych i odczytywanie informacji z harmonogramów
- rozmawiaj z dzieckiem na różne tematy, które go dotyczą, np. o stosunkach z rodziną i przyjaciółmi, o tym, co się dzieje w szkole, o zachowaniu bezpieczeństwa i zagrożeniach związanych z używaniem takich substancji jak narkotyki czy alkohol. Dyskusja pomoże dziecku znaleźć odpowiednie sposoby radzenia sobie z problemami, takimi jak zastraszanie w szkole czy presja grupy. Dzięki takim rozmowom dziecko nauczy się, że może z tobą pomówić o wszystkim.

Zapytaj nauczyciela, jak jeszcze możesz pomóc piąto- i szóstoklasiście uczyć się w domu. Zapytaj innych rodziców, co sprawdza się u nich.